

DARBININKAS

(THE WORKER)

Published every TUESDAY, THURSDAY and SATURDAY

SAINT JOSEPH'S LITHUANIAN R. C. ASSOCIATION OF LABOR

"Entered as second-class matter Sept. 12, 1915 at the post office at Boston, Mass. under the Act of March 3, 1879."

"Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 12, 1918."

SUBSCRIPTION RATES:

Yearly \$1.50
Boston and suburbs \$5.00
Foreign countries yearly \$5.50

Už gimtąją kalbą puikus pavyzdys

Visoje šiaurės Amerikoje nuo poros amžių auga ir stiprėja tik dvi tautos: anglai ir francūzai. Anglai dauginasi ne tiek savo nuopelnu, kiek išta indami savo naudai milijonus ateičių. Natūraliu būdu čia dauginasi ir stiprėja tik francūzai, kurie nieko neįsitaikina ir pavyzys sumaniai ginasi nuo gresiančio išsitaikėjimo.

1750 m. francūzų imigracija Amerikon beveik visiskai sustojo. Tais (1750) metais jų čia buvo apie 60 tūkstančių. Darbargi jie priskaito savųjų apie 4 milijonus. Mums gi rodo, kad tikriausias jų skaitlis yra virš 3 milijonų: virš 2 milijonų Kanadoje ir arti 1 milijono Jungtinėse Valstybėse. Labai retas žmogus istorijoje pavyzdys, kad per 170 metų tauta pasidaugintų net 50 kartų! Tai reiškia, kad Amerikos francūzai dubultavosi kas 30 metų. O jei skaičiuoti francūzais ir tuos jų kilmės žmones, kurie, nuo savųjų visai atsiskyrę, užmirusi savąją kalbą ir išsitaikę, tai jų skaitlis rodytų dar didesnę gamtą ir jaunatvę: tikriausia bus, kad jie čia dubultavosi kas 25 ar 20 metų. Beveik lygiai greit dauginosi ir Jungtinių Valstybių gyventojų skaitlis, bet tik planuojant čia milijonams Europos emigrantų. Be imigracijos, Jungtinių Valstybių gyventojai nuo 19-tojo šimtmečio būtų visai nepasidauginę, o gal net susimąžinę.

Laimingi buvo Amerikos francūzai, kad jie spėjo prieš Didžiąją Revoliuciją iš Francijos išvažiuoti ir taip išsigelbėti iš laisvamanybės audros, kuri tuomet pradėjo griauti liaudies tikybą. Atvykę Amerikon tankiausią gėrals katalikais, francūzai turėjo daug skaidraus religinio idealizmo, kurs yra pamatu ir turiniu didžiųjų tautos veiklų ir žygių. Šitas religija pagrastas jų patriotizmas suteikė Amerikos francūzams pakankamai drąsos kovoti už žmogaus teises ir gimtosios kalbos laisvę. Gindami savo gražiąją kalbą Jungtinėse Valstybėse, francūzai rodo gražiausią kelią visoms Amerikos tautoms: neištautėdite, auginkite savy žmoniškumą, neparsiduokite svetimiems, būkit SAU žmonėmis!

FRANCŪZŲ KONGRESAS IR GIMTOJI KALBA.

Neseniai įvykęs Fall River (Mass.) Franko-Amerikiečių Katalikų Federacijos kongresas savo dienotvarkėje turėjo daugelį svarbių tautinių reikalų, tarpe jų ir gimtosios kalbos mokymą, parapijų mokyklose. Šis klausimas ir lietuvių gyvenime turi pirmiausias svarbos, tad visai pravartu mūsų visuomenę susipažinti su kiti greta mūsų gyvenančių tautų mintimis tuom pačiu klausimu.

Minimame francūzų katalikų kongrese gimtosios kalbos mokymą klausimui pranešimą darė p. B. J. Daignault (Denjo), žymus katalikų visuomenės darbuotojas. Savo pranešimo pradžioje, p. Daignault pabrėžė, kad daugely vietų francūzų kalbos mokymas esąs draudžiamas, kitur gi jis visai sumažintas. Toliau gi jis tęsė (verčiame iš "Le Devoir"):

"Laikas jau įsidėmėti ir šį klausimą. Jis yra pirmas iš svarbos; nuo jo išrišimo priklauso mūsų ateitis Jungtinėse Valstybėse. Visiškai aišku, kad jeigu mes nustojsime mokinėti francūzų kalbos mūsų mokyklose, arba nepakankamai jos toms kiname, mes rengiame savo, kaip skirtingos grupės, išnykimą. Kalba yra pats svarbiausias rasės požymis. Jei pražudysime savąją kalbą — ir patys būsimie pražuvę. O geriausias būdas jos netekti, tai jos visiškai nežinoti arba skaičiuoti ją antrajai savųjų mokyklų programose.

Francūziškoji mūsų mokyklų Ji yra jų buvimo patvirtinimas (raison d'être). Jeigu nenorime francūzų kalbos mūsų jaunimo auklėjime, tai kam gi visas šitas trijų gentkarčių pasišventimas užlaikant parapijines mokyklas? Ir jeigu mes randame, kad francūzų kalbos dalis mūsų mokyklų programose yra perdidelė, kad viena valanda ir diena, arba tik trys valandos ir savaitė, būti idealu, tai mes atimame savo parapijės mokykloms jų buvimo prasmę. Jų steigėjai norėjo joms padaryti židinius katalikiško ir francūziško įkvėpimo. Išmokykite mažučius, kurie jas lanko, žiūrėti į savo prigimtą kalbą kaip į antrąjį dalyką ir jūs būsite jiems davę išdavystės (de trahison) lektiją."

Šie francūzų patrioto ir gilūs kataliko žodžiai visai atitinka ir mūsų gyvenimą. Mes čia tik dalį jo minčių esame padavę, tad visai nepilnatikslu kokių nors išvadų gaminti. Šiuo klausimu teks kalbėti ir sekamoose "Darbininko" numeriuose.

DARBININKAS

IS L. D. K. S. CENTRO

RASTINĖS

KOKČIUKES.

Šiomis dienomis, kiekvienam L. D. K. S. sekretoriui pasiuntėme tam tikrą "Darbininko" prenumeratų rinkinį kortelių, kurias, prašomi, dailinti pasitaikius progai ar tai balduose, ar prakalbėse ar kur kitur. Kurims tokių kortelių pritrūktų, tai teiksis mums pranešti o tuojau jų gaus daugiau. Reikia priminti, kad kurie pilnai užsimokės už metus ir su kortele prisiųs centran savo prenumeratą, tie gaus apart skiriamų dovanų, specialiai gražią užrašytą knygutę.

"DARBININKAS,"

366 B'way, So. Boston, Mass.

MOTERIŲ SĄJUNGOS

VAJAUS DARBUOTĖ

Jau nuo seniai yra žinoma, jei ką sąjungietės užsibrėžia veikti, tai ir nuveikia su geromis pasekmėmis, tai nėra tik vien pasigyrimo žodžiai, bet darbai tų liūdija. Nespejo praeiti mėnesis laiko nuo paskutinio "vajaus," jau padaryta daug naudos prierašyme narių. Kuopos bruzda, renka agitatorius, kurios eina per stulbas, kalbina savo seseris, kurios da nepirguli prie sąjungos tapti sąjungietėmis. Randasi daug sąjungiečių kurios padarė gražią pradžią prisidėdamos prie rašyti kuodaugiasia naujų nacių. Žinoma tas nėra lengvas darbas, kadangi moterys turi

L. D. K. S. CONNECTICUT

APSKR. MARŠRUTAS

Centro Pirmininko Prakalbos

Nuo gruodžio 4 d. iki 18 d. L. D. K. S. Connecticut apskrityje.

Gruodžio 6 d. — Naugatuck, Conn.

Gruodžio 8 — Waterbury, Conn.

Gruodžio 9, po pietų — Bridgeport, Conn.

Gruodžio 9 (vakare) — New Haven, Conn.

Gruodžio 12 — Brandford, Conn.

Gruodžio 13 — Meriden, Ct.

Gruodžio 16 (po pietų) — Poquonock, Conn.

Gruodžio 16 (vakare) — New Britain, Conn.

Gruodžio 17 — So. Manchester, Conn.

Gruodžio 18 — Hartford, Ct.

Michaelina Blažauskaitė

L. D. S. Conn. Apkr. Rašt.

Gruodžio 20 d. Nashua, N. H.

L. D. K. S. kuopai.

Gruodžio 21 d. Manchester, N. H. — L. D. K. S. kuopai.

Gruodžio 22 d. Lewiston, Me. — L. D. K. S. kuopai.

Gruodžio 23 d. Rumford, Me. — L. D. K. S. kuopai.

Mokslėivis P. Daužvardis kalbės:

Gruodžio 8 d. Patersono.

Gruodžio 9 d. Brooklyn'e 4 val. po pietų 12 kuopoje o 8 val. vak. 10 kuopoje; New York City tuojau po mišų.

P. S. Norintieji surengti P. Daužvardžiai maršrutą L. D. K. S. Spaudos reikalams greitai kreipkitės sekantiu adresu: J. Serreika, apskr. rašt., 211 Jefferson St.; Newark, N. J.

TREČIAS METINIS

Koncertas

Rengia Rochesterio Lietuvių Muzikos Ratelis

ROCHESTER, N. Y.

Ivyks

GRUODŽIO-DEC. 9, 1923

Prasidės 7:00 val. vakare.

CONCORDIA HALL

Kamp. Clifford ir Hudson Sts., ROCHESTER, N. Y.

Užprašome visus lietuvius ir lietuvautes ant minėto koncerto, kuriame dalyvaus garsūs dainoriai: P. ARLAUSKAITE iš Pittston'o, Pa. ir A. ANTA-NAITIS iš Wilkes-Barre, Pa.

Gerbiamieji, įsitęmkyte dieną ir vietą gerai, kad neturėtumėte abejonių kas links į vykstancio koncerto, nes kurie praleisite tą dieną negirdėję viršūninių dainorių dainų, tai vėliaus patys pamatysite kokią klaidą padarėte.

IZANGA: 75c., vaikams 25c.

RENGEJAI

ISVAŽIAVIMAS

L. D. K. S. Nauj. Angl. apskr. išvažiavimo rengimo komitetas turėjo susirinkimą lapkričio 24 d. "Darbininko" namuose. Susirinkimo tikslas buvo dėl apkalbėjimo ir suradimo tinkamos vietos išvažiavimui sekantiems metams. Susirinkimui atsilankė sekanti komiteto nariai: M. M. Kamandulis, A. Stašaitis, K. Kiškis, V. Širka nepribuvo, bet iš Cambridge atsilankė susirinkimui J. Kalinauskas ir apskr. rašt. J. V. Smilgis. Po išsiskalbėjimo pasirodė kad išvažiavimui yra tinkamiausia vieta Montelloje, Mass. Todėl ir liko nutarta laikyti sekantį metų išvažiavimą gegužės 30 d. 1924 m. Romuvos Parke, Montello, Mass.

Taip gi prašome Nauj. Angl. draugijų ir kuopų bei šiaip organizacijų nieko nerengti ant 30 d. gegužės, bet visiems važiuoti į Romuvos Parką ant Darbininkų Išvažiavimo, kur galėsite linksmai laiką praleisti.

Apskr. Rašt. J. V. Smilgis.

KLAIPĖDOS ALBUMAS.

Indomianusias ir svarbiausias lietuviams šių dienų įvykis yra Klaipėdos Krašto sąjungimas su Lietuva. Darbar visi norėtų pamatyti kaip išrodo Klaipėdos miestą. Kaip sykis "Darbininkas" turi Klaipėdos miesto Albumą. Skubinkitės išsirašyti. Kaina 50c.

KOOPERACIJOS RUSIJOS.

Rusijoje pramoninių kooperatyvų yra 23,852. Ūkiškų kooperatyvų dr. jų yra 47,636. Vartotojų jų yra 18,461. Iš viso 79,949.

Don Kišotas

SKYRIUS VIII.

Užburto valties avantiūra.

Nepaprastai gausingas vestuvės apleidė, Don Kišotas ir Sančo Panza keliavo dvi dieni be spatingų avantiūrų. Pagalios jie pasiekė Ebro apė. Don Kišotas grožėjosi jos puošniais krantais ir žaliuojančiomis laukomis. Gėrėjosi upės vėju ir žvilgsniu. Tūkstantai vaizdų ir atsiminimų pynėsi Don Kišoto galvoje akvavizdoje šios gamtos gražybės. Jisai su savo palydovu pasilėidė upės pakrantėmis. Visai netikėtai Don Kišotas pamatė prie kranto valtį. Joje nebuvo irklų, o buvo prireista virvė. Dos Kišotas apsižvalgė ir nieko aplinkui nematė. Tada jis nuėjo nuo Rozinaitės prie jo prie gluosnio, kurs augo paupėje. Sančo paklausė ką ponas mano daryti. Don Kišotas atsakė:

"Tu turi žinoti, kad ši valtis palikta man. Ji palikta, kad ją išvystę karžygis sėsti jai ir plaukti gelbėti kitų karžygi būdoje arba išvaduoti panelę iš nelaisvės. Tai yra burtininkų darbas. Jie norėdami išvaduoti koki nelaisvį ar nelaisvę, paripina būdą kitam karžygiui pasiekti reikiamą vietą. Šita valtis ne kokiām kitam filisui čia stovi, kaip tik man, kad jo leisiūnas nelaisvių gelbėti. Todėl pririšk savo asilį prie medžio ir tuoj sėskiva."

Sančo norėjo priešintis, bet pagalios turėjo sutikti. Ir pasilėidė abu pavandėdami. Don Kišotas aiškino, kad paupėje turi būti kokia nors piliis, kur vargsta koks nors karžygis ar karaitė. Ir išliko neužilgo pasimatė kažkas dingsiant. Don Kišotas nutūžė ir tarė:

"Žiūrėk, Sančo, ar aš tau nesakiau, kad priplauksiva prie pilies. Aslava piliis rėgso."

"Kokia ten piliis po šimto biesų. Juk ten malūnas, kur žmonėms miltus mala."

"Nors tai išrodo malūnas," atsakė Don Ki-

šotas, "bet taip nėra. Čia burtininkai mums mionija akis."

Tuo tarpu valtis pateko sraumesnėn upėn ir ji ėmė smarkiau plaukti. Sančo Panza pamatė, kad leidžiasi tiesiog ant malūno tekinio ir mirčiai ir nasrus. Suriko Sančo iš visų jėgų. Darbininkai išgirdė jo balsą išbėgo iš malūno, pamatė, kad valtis su dviem žmonėm sparčiai leidžiasi ant malūno tekinio. Jie buvo apsimiltave, apdulkėję. Don Kišotas turėjo suprato, kad čia burtininkai pasirodė. Darbininkai, arba pasak Don Kišoto burtininkai sušuko:

"Ei ar jūs vėlio apstėsti, ar jūs pablūdę? Ar jūs nematote, kad plaukiate tiesiog mirčiai ir nasrus."

Tėčiau Don Kišotas griebė kardą ir juo mojuodamas suriko:

"Jūs pragaro tarnai, paleiskite iš pilies žmogų ar žmones, kuriuos jūs uždarė laikote. Aš esu La Mančos Don Kišotas, Liūtų Karžygis. Dievo valia esu ant žemės teisėybę vykinti."

Sančo tuo tarpu puolė ant kelių ir išskėlė rankas į dangų šaukė:

"Jezau, Marija, Juozapai Šventas, pribūk ant mano mirimui."

Darbininkai, griebę po ilgą kartį, bėgo su laikyti valtį. Tėčiau bebagaruojant kartimis valtis apvirto. Karžygis ir Sančo Panza atsidūrė vandenynje. Nors Don Kišotas mokėjo plaukti, kaip žąsis, bet dėl šarvų sunkumo buvo da sunkiau atsidūręs ant upės dugno. Ir jei ne darbininkų pagalba, tai abu būtų prigirę. Kai abu perdūrė slaput atsidūrė ant kranto, tai Sančo vėl puolė ant kelių ir ilgai dėkojo Dievui už išgelbėjimą.

Tuo tarpu pribuvo žvejai, valtįs saviininkai. Kadangi jų valtys patekus ant malūno tekinio ir šipulius buvo suskaldyta, tai pareikalaus užmokėti ir burtininkų kibo už Sančo. Bet Don Kišotas išsikėso ir tarė:

"Mudu aičiai užmokėsiva už valtį, jei jūs paleisite žmogų ar žmones, kuriuos turite įkalinti šioje pilyje."

"Apie kokius įkalintus žmones ir kokias pi-

lis tu, pusgalvi, čia zalbucini? Čia malūnas ir daugiau niekas."

"Sienos kakta nepramuši, prieš vėją nepapūsi," pamislėjo Don Kišotas. "Tiek ir tuos niekšus palenksi prie mielaširdingo darbo."

Tada Don Kišotas liūdnei pažvelgęs į malūną sušuko:

"Draugai, kas jūs įkalinti čia nebūtumėte, prašau atleidimo už negalėjimą jus paliuosuoti iš jūsų vergovės. Likimas patvarkė, kad šitą avantiūra turi likti kito karžygio rankai."

Po to Don Kišotas pradėjo derėtis su žvejais dėl atlyginimo už valtį. Sutiko ant penkiasdešimt aukšinių, kuriuos Sančo turėjo išmokėti. Tą jis padarė su dideliu mumėjimu ir tarė:

"Dar porą tokių avantiūrų ir mudu liksiva be skatiko."

Malūno darbininkai, žvejai ir kiti sušę žmonės žiūrėjo į Don Kišotą ir negalėjo ntsidvyti, kas do sutvėrimai jiedu yra. Don Kišoto kalba jiems buvo nesuprantama. Pagalios jie pamane, kad kitaip negali būti kaip kad jiedu yra pamislėliai, ir todėl nuėjo prie savo darbų, o Don Kišotas su savo skydininku, it bejausniai galvijai grįžo prie savo gyvulių. Slapi, visiškai be ūpo atėjo pagalios Don Kišotas ir Sančo Panza prie savo gyvulių. Sančo labiausia krintosi delto, kad reikėjo atsiskirti su dalimi aukšinių. Jam taip delto sopėjo it kas akis būtų jam buvus išlupta.

Nei žodžio viens antram netarė, užsūžė ant savo gyvulių ir apleidė garsios upės krantus. Don Kišotas raminoši mintimis apie Dulemėją, o Sančo Panzai vaidinosi visai kitokis plemas. Nei kartą jis būdamas savo pono tarnyboje nebuvo taip nupuolęs dvasioje kaip dabar. Jis aiškiai pamatė, kad jo pono darbai yra beproteiški ir kad per jį jis gali be laiko atsidurti į anapus grabo. Todėl jis ryžosi prie pirmos progos atsivokuoti su savo ponu ir grįžti namo. Tėčiau likimas jam buvo malonesnis, negu jis tikėjosi.

(Jau nebeoli tas laikas, kada Sančo Panza patps salos gubernatoriumi.)

(Bus daugiau)

393 E. Fifth St., So. Boston, Mass.
DRAUGLIJOS antras reikale --
806 Broadway, So. Boston, Mass.
Draugija savo susirinkimus laiko 2-
nedėliadienį kiekvieno mėnesio 1-mą r.
po pietų, parapiljos svetainė, 452
Seventh St., So. Boston, Mass.